

VUODEN 2025 TALOUSARVION JA VUOSIEN 2026-2027 TALOUSSUUNNITELMAN LAADINTAOHJE

TALOUSARVION LAADINNAN PERUSTEET JA RAKENNE

Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma laaditaan suunnittelukaudelle, joka kattaa vuodet 2025–2027. Suunnittelukauden ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi ja kaksi seuraavaa vuotta ovat suunnitelmavuosia.

Talousarvion suunnittelu pohjautuu kunnanvaltuuston 13.12.2023 hyväksymään talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vuosille 2025–2027, voimassa olevaan kuntastrategiaan, elinvoimaohjelmaan sekä laajaan hyvinvointikertomukseen. Talousarvion valmistelussa huomioidaan täysimääräisesti kunnan talouden tasapainottamisohjelmassa (v. 2021–2025) päätetyt toimenpiteet sekä soveltuvilta osin valmisteilla olevan Kestävä kuntatalousohjelman suunnitelmat.

Talousarviossa ja suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan sekä talouden tavoitteet. Tavoitteiden tulee tukea kuntastrategian toteuttamista sekä ne tulee kytkeä osaksi riskienarviointia. Talousarvion 2025 *toiminnalliset tavoitteet* tulee olla *realistisia, konkreettisia ja mitattavia*. Tavoite on päämäärä, jolla kuvataan tulos, ja joka saavutetaan toimintaa varten annetuilla määrärahoilla talousarviovuoden aikana. Tavoitteista laaditaan erilliset taulukot. Talousarvion laadinnassa on huomioitava, että valtuuston käsittelyssä olevien tavoitteiden tulee olla helposti seurattavia.

Kuntaliiton vuonna 2022 julkaistun suosituksen mukaan kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään kuntalain 110 §:ssä, jonka mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne

Sotkamon Kunta

Markkinatie 1, 88600 Sotkamo | Vaihde (08) 615 5811 | kirjaamo@sotkamo.fi

toteuttavat kuntastrategiaa. Strategiassa ilmaistujen kannanottojen tulee sitten selkeästi ohjata kunnan taloussuunnittelua ja myös valtuuston omia talouteen liittyviä päätöksiä talousarviokäsittelyn yhteydessä. Talousarviossa suositeltavaa esittää kuntastrategiassa ja talousarviossa asetettujen tavoitteiden yhteys eli mistä kuntastrategian tavoitteista talousarviotavoite on johdettu.

Talousarvion laadinnan perusteissa on edelleen paljon muuttuvia ja vaikeasti ennustettavia tekijöitä. Talousarvion laadintaa varten välttämättömien tietojen niukkuuden ja epävarmuuden vuoksi talousarvion laadintaohje on jouduttu valmistelemaan tässä vaiheessa niillä tiedoilla ja arvioilla, jotka ovat olleet ohjeen valmisteluhetkellä käytettävissä.

Kunnan investointimenot tulevat vuonna 2025 laskemaan. Suuret investointikokonaisuudet valmistuvat vuoden 2024 loppuun. Nämä investoinnit on olleet välttämättömiä toteuttaa, mutta samalla ne ovat asettaneet haasteita kunnan taloudelliseen tilanteeseen.

Kunnan toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskelman ja rahoituksen näkökulmista. Talousarvio jakaantuu seuraaviin osiin:

- Käyttötalousosaan asetetaan toimialoille ja kunnan tuottamille palveluille tavoitteet ja budjetoidaan niiden toteuttamisessa tarvittavat menot ja tulot.
- Investointiosaan budjetoidaan pitkävaikutteiset hankinnat ja investoinnit (yli 10 000 euroa) sekä rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti.
- Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin.
- Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Mukaan liitetään omana kokonaisuutena kuntakonsernin toiminta ja talous.

Vuoden 2025 talousarvion tarkastelunäkökulma on koko konsernia koskeva. Näin ollen talousarviovaiheessa on huomioitava koko konsernin etu ja tavoitteet on asetettava sen mukaisesti.

Talousarviorakenteessa noudatetaan Kuntaliiton vuonna 2022 julkaistua talousarviosuosittelua. Kunnan palvelutuotanto ja hallinto jaetaan rahoitustavan perusteella budjettirahoitteisiin ja kohderahoitteisiin tehtäviin. Budjettirahoitteiset tehtävät rahoitetaan valtuuston verorahoitukseen perustuvilla määrärahoilla. Kohderahoitteisten yksiköiden rahoitus perustuu sisäiseen tai ulkoiseen

tulorahoitukseen, joka perustuu palvelujen tuottamisesta saataviin myynti- tai maksutuottoihin.

TALOUSARVION REUNAEDOT

Talousarvioraami vuodelle 2025 valmistellaan vuoden 2024 veroprosenttien mukaisesti. Talousarvion valmistelussa käytetyt ennusteet verotulojen ja valtionosuuksien kehityksestä on arvioitu Verohallinnon ennakkotietojen ja Kuntaliiton valtionosuusennusteiden pohjalta. Saatavilla olevien ennusteiden perusteella kunnan verotuloiksi vuonna 2024 on arvioitu 24,1 milj. euroa. Valtionosuuksia koskeva ennuste on 6,8 milj. euroa.

Vuoden 2025 talousarviota lähdetään valmistelemaan vuosikatteeltaan positiivisena ja tilikauden tuloksessa pyritään mahdollisimman lähelle nollatulosta. Talousarvio on laadittava kaikille kunnan toimialoille realistiseksi (sekä menot että tulot) ja raamiltaan mahdollisimman tiukaksi. Vain välttämättömät ja todelliset määrärahat ja tuloarviot varataan talousarvioon. Käyttötaloudessa vuoden 2025 osalta tulee pidättäytyä hankinnoissa ja rekrytoinneissa vain toiminnan kannalta välttämättömiin ja tämä on huomioitava myös taloussuunnittelussa.

Talousarvion valmistelussa vuodelle 2025 tulee arvioida ja huomioida kustannusten kehitys kuluryhmittäin, tilitasoisesti. Energiahintojen ja elintarvikkeiden kustannusten kehitys tulee ennakoida ja ottaa huomioon täysimääräisesti viimeisimpien ennusteiden mukaisesti. Muu kustannuskehitys tulee tarkastella kuluryhmittäin. Toimialueiden sisällä voi tehdä tarpeellisia siirtoja tai muutoksia määrärahoihin. Kaikissa hankinnoissa ja palveluostoissa tulee käyttää tarkkaa harkintaa. Talousarvion laadinnassa on pidettävä lähtökohtana toimintakulujen kasvun hillitsemistä kustannusten nousupaineista huolimatta. Toimintakulujen suunnittelussa tulee myös etsiä aktiivisesti kustannussäästöjä, jotta yleistä kustannusten kasvua pystytään kompensoimaan.

Kunnan tulopohja rakentuu pääsääntöisesti verotuloista ja valtionosuuksista. Kunta ei pysty rahoittamaan kaikkia investointeja omalla tulorahoituksellaan, vaan osa rahoituksesta tapahtuu velkarahoituksella ja sijoitustoiminnan tuotoilla. Ulkopuoliset rahoituslähteisiin liittyy tällä hetkellä kuitenkin epävarmuuksia ja riskitekijöitä. Erityisesti rahoitusarvopapereiden tuottoa on vaikea ennustaa ja vaihteleva markkinatilanne aiheuttaa kurssien heilahtelua. Lainojen korot ovat selkeästi nousseet ja niillä on merkittävä vaikutus korkomenoihin. Tämän vuoksi lähtökohtana on, että vain pakolliset, kunnan palvelutuotannon ja kehittämisen kannalta välttämättömät tai kunnan elinvoimaa lisäävät muut investoinnit toteutetaan.

Tämänhetkiset kunnalliset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Vuoden 2025 talousarviossa varaudutaan 1,5 % palkankorotusvarauksella. Palkankorotusvaraus tulee näin ollen automaattisesti huomioiduksi taloussuunnittelujärjestelmässä jo olemassa olevan henkilöstön osalta. Uusien

[Sotkamon Kunta](#)

henkilöiden osalta palkankorotusvaraus tulee huomioida manuaalisena lisäyksenä syötettäessä palkkatiedot taloussuunnittelujärjestelmään.

Talousarvion yksityiskohtaisen valmistelun ja käsittelyn aikana raamiin sisältyvät toimenpiteet käsitellään erikseen toimialueittain. Tässä yhteydessä voi tulla muutoksia raamin sisältöön. Verotulo- ja valtionosuusennusteiden päivittyminen voi myös muuttaa talousarvioraamia.

Toimialojen tulee seurata tarkasti talousarvion toteutumista suunnittelukauden aikana. Talousraamissa pysyminen on edellytys sille, että kunta selviää investoinneista, kustannusten noususta ja yleisen taloustilanteen heikentymisestä mahdollisimman hyvin.

AIKATAULU

Ajankohta	Aihe
Elokuu-lokakuu	Kuntaliiton valtionosuuslaskelmat VM:n ja Kuntaliiton verotuloennusteet
3.9.2024	Kunnanhallitus: Talousarvion laadintaohje
6.9.2024	Talousraamineuvottelut: Kainuun liitto
vko 36-37	Talousarvioneuvottelut toimialoittain
4.10.2024	Toimialojen kaikki talousarvioluvut valmiina Kuntakonsernin talousarvioluvut valmiina
8.10.2024	Valtuustoseminaari
23.10.2024	Toimialojen kaikki talousarviokirjan tekstit valmiina Kuntakonsernin talousarviokirjan tekstit valmiina
12.11.2024	Kunnanvaltuusto: Veroprosentti ja tasapainotusohjelma
13.11.2024	TA-kirja valmis (talousjohtaja) kunnanhallituksen listalle
19.11.2024	Kunnanhallitus: Talousarvion 1. käsittely (hallinto, sivistys, ympäristö- ja tekninen, investoinnit)
3.12.2024	Kunnanhallitus: Talousarvion 2.käsittely

17.12.2024

**Kunnanvaltuusto: Talousarvion käsittely ja
hyväksyminen**

Sotkamon Kunta

Markkinatie 1, 88600 Sotkamo | Vaihde (08) 615 5811 | kirjaamo@sotkamo.fi